



UNIDADE 7

Vai e dille...

**Nesta unidade imos contar chistes e escribir a sinopse dun filme.
Para iso, imos aprender:**

◆ *a relatar en presente* ◆ *a resumir un argumento* ◆ *a contar chistes* ◆ *algúns conectores para relatar* ◆ *a forma e os usos dos pronomes de complemento directo e indirecto*

1. CLÁSICOS

A. Aquí tes algunhas obras moi coñecidas da literatura universal. Seguro que escoitaches falar de moitas delas, porque todas foron adaptadas ao cine. Liches algún destes libros? Viches os filmes?

Robinson Cruose, de Daniel Defoe.

Soldadiño de chumbo, de H.C. Andersen.

Frankenstein, de Mary W. Schelley.

A volta ao mundo en 80 días, de Jules Verne.

O enxeñoso fidalgo Don Quixote da Mancha, de Miguel de Cervantes.

Romeo e Xulieta, William Shakespeare.

Asasinato no Orient Express, de Agatha Christie.

Quo vadis?, de Henryk Sienkiewicz.

Bailando con lobos, de Michael Blake.

Harry Potter, de J.K. Rowling.

2001: A Space Odissey, de Arthur Clarke.

O señor dos aneis, de J.R.R. Tolkien.

- *Eu lin O señor dos aneis.*
- *Eu non, pero vin a película...*

B. Sabes de que xénero son as películas anteriores?

unha película de amor/de aventuras/de ciencia ficción
de debuxos animados/de acción/de terror
do oeste
policial/histórica

unha comedia
un drama

- *A volta ao mundo en 80 días é de aventuras, non?*

C. Lembras o argumento dalgunha? Cántallelo aos compañeiros.

- *Si, Quo vadis? é un filme histórico, no que...*

D. Cales son as túas películas favoritas? De que xénero son?

- *A miña é Casablanca, que é fundamentalmente unha película de amor..*



2. QUE POÑEN HOXE?

Imaxina que hoxe, de 20 a 22 h, tes un anaco para ver a tele. Esta é a programación dalgunhas canles. Que che gustaría ver? Por que? Que tipo de programa é? Coméntao cos teus compañeiros.

un programa de actualidade
de entrevistas
de humor
de entretemento

un programa musical
un concurso
un magazine
un documental
un informativo
unha película
unha serie
unha retransmisión deportiva
debuxos animados

2Canle	TeleGA	TRAVEL
Segunda Canle	TeleGa	Travel
<p>20:10 Zapping Programa que ofrece unha recompilación das imaxes máis curiosas da semana.</p> <p>21:00 O campo da festa: "O forasteiro"</p>  <p>Neste episodio, un misterioso personaxe chega á Serreira e esperta a curiosidade dos veciños. Todo vai cambiar cando se descobre que é un antigo amigo de Berta.</p> <p>21:30 Ai, que me esmendrello! De luns a venres, o dúo Os Miluchos protagoniza este espazo de humor, con diálogos e escenas moi divertidas.</p>	<p>19:50 Cine familiar: O rei da granxa Tristán é un neno de dez anos que está pasando as vacacións de verán nunha granxa cos seus avós. Un día encontra unha esfera procedente doutro planeta que ten o poder de controlar a morte das persoas.</p> <p>21:40 Os puntos sobre os is</p>  <p>Programa presentado por Concha Delgado, Xoselu Vázquez e Teresa Ríos no que, cada día, un ou varios convidados responden todo tipo de preguntas. No programa de hoxe, Teresa Ríos estrea unha sección propia na que analizará aspectos da actualidade.</p>	<p>20:00 Viaxes mensuais A volta ao mundo que realiza o equipo do programa pasa este mes por Grecia, onde Susan Wolf asiste ao festival do fogo en Anastenería. Pola súa banda, Ray James percorre o río Grande, dende o canón de Santa Elena ata o Golfo de México.</p> <p>20:35 Cidades en taxi: Venecia</p>  <p>Se viaxamos nun taxi de madeira, iso significa que estamos en Venecia. Non hai nada mellor que moverse en góndola polos canais para descubrir as marabillas desta increíble cidade.</p> <p>21:00 Un millón para o máis sabio Tres novos concursantes compiten para chegar á final. Só un deles conseguirá gañar o millón de euros.</p>

A Terceira	TeleCINE	Actualidade
A Terceira	Telecine	Actualidade
<p>20:00 Só música</p>  <p>Programa que repasa a actualidade musical nacional e internacional. O programa de hoxe contará coas actuacións en directo dos gañadores dos Grammy latinos, ademais dunha entrevista exclusiva con Britney Spears.</p> <p>20:30 A hora de... O invitado de hoxe é o contador de contos Xían Carballo, que ofrecerá o mellor do seu último espectáculo.</p> <p>21:00 Fútbol Final da Copa do Rei Real Club Celta - Valencia.</p>	<p>20:00 Película: O barrio é meu</p>  <p>Cameron Davids só ten 11 anos, pero no seu barrio de Nova York todos o admiran. É o mellor alumno da escola, xoga ao fútbol e ao baloncesto mellor ca ninguén e, ademais, é un excelente xogador de xadrez. Pero Cameron non se conforma. Quere converterse en presidente dos Estados Unidos.</p> <p>21:30 Magacine: Hora a hora Programa sobre cine presentado por María Aspas, no que se presentan as novidades da carteleira. O programa de hoxe inclúe unha extensa reportaxe sobre Chano Piñeiro.</p>	<p>19:05 Mundo rosa con Rosa</p>  <p>De luns a venres, Rosa Saldaña repasa a actualidade social, con entrevistas, reportaxes e o mundo dos famosos.</p> <p>20:30 Economía actual Programa de actualidade económica.</p> <p>21:00 Telexornal serán</p> <p>21:30 Cara a cara Espazo de entrevistas presentado por Carlos Botello. O invitado de hoxe é o cocifeiro Paco Feixó.</p>

- A min gustaríame ver o programa dos Miluchos.
- Que é?
- É un programa de humor.
- Pois eu, o documental sobre Venecia. A ver se algún día podo ir...

3. A LENDA

A. Este é o resumo dunha antiga lenda lucense. Leo e fíxate no que vai en grosa. Son os pronomes complemento directo (CD). Deseguida, escribe no cadro de abaixo a que se refiren en cada caso.

A

ras, un cabaleiro moi mozo, encontra un día a Aldara, unha belísima doncela que vive nun castelo con seu irmán Egas e seu pai Froiaz. Cando se ven, namóranse inmediatamente e deciden casar. Cántanlles a nova aos seus pais, que comezan cos preparativos para o casamento.

Non obstante, moi pronto teñen que interrompelos porque un serán se bota en falta a Aldara no castelo. Pai, irmán, criados e escudeiros, e tamén o seu namorado acompañado das súas xentes, buscan a rapaza por montes e fragas, por pallozas e rúeiros. Despois de moitos días de infrutuosa procura, imaxinan que xa está morta por algún xabaril, algún oso, ou mesmo devorada polos lobos e dan por definitiva a súa perda.

Moito tempo despois, cando Egas vai de caza unha mañá, ve unha fermosa cervo branca. Pensa usar todas as frechas que ten para rematar o animal, pero non **as** necesita porque arma o seu arco e dun disparo único e certo consegue facelo. Como non é posible transportalo ata o castelo porque pesa moito, córtalle unha das patas dianteiras e lévaa como un trofeo pola súa fazaña. Busca o seu pai, pero cando lla vai mostrar, ambos ven arrepiados como, no canto da pata, o que Egas saca da bolsa é unha man fina, branca e suave: unha man de doncela fidalga. E nun dos dedos daquela man reloce un precioso anel de ouro cunha pedra rubia. Pai e fillo lembran que aquel é o anel de Aldara.

Con ánimo dorido, corren monte arriba cara ao lugar onde xace a cervo morta. Alí atopan, tendido no chan, o cadáver da rapaza manco dunha man. É a bela e triste lenda de Aldara, a moza encantada por un mouro, que só despois de morrer consegue recuperar o seu corpo de doncela.

PRONOMES CD

unha cousa, persoa ou animal (masculina singular) o transportalo	unha cousa, persoa ou animal (feminina singular) a lévaa	unha frase ou unha parte do discurso o consegue facelo
unha cousa, persoa ou animal (masculina plural) os interrompelos	unha cousa, persoa ou animal (feminina plural) as non as necesita	

B. Observa agora as formas subliñadas no texto. Son os pronomes complemento indirecto (CI). A que fan referencia en cada caso? Escribeo.

PRONOMES CI

unha cousa, persoa ou animal (singular) lle córtalle unha das patas dianteiras ao animal	unha cousa, persoa ou animal (plural) lles cántanlles a nova
---	--

C. Lembra que os pronomes CD e os CI contraen cando aparecen xuntos. A forma **lla**, por exemplo, é a contracción de **lle + a**. Búscaa no texto e di a que ou a quen se refire cada un dos pronomes.

D. Fíxate no tempo verbal que se emprega no texto para resumir a lenda. É o mesmo que se utiliza na maioría dos resumos de filmes, programas e series da páxina anterior. É así tamén noutra(s) lingua(s) que coñeces?

4. UN CHISTE

A. Le este chiste relacionado cun estereotipo. Enténdelo? Faiche graza? Cres que os estereotipos se axustan á realidade? Coméntao co resto da clase.



Resulta que participan nun concurso de tiro con arco un inglés, un suízo e un galego. Comeza o inglés e pon unha persoa cunha mazá na cabeza a 20 metros. Nisto, tira a frecha e dálle á mazá. Ante

os aplausos dos asistentes, di todo orgulloso: "I am Robin Hood". Cando lle toca ao suízo, este pon a persoa coa mazá a 30 metros. Tamén dá na diana e, coa loanza da multitude, afirma todo seguro: "I am Guillermo Tell". Por fin é a quenda do galego. Como quere facelo aínda máis difícil, pon a persoa coa mazá a 40 metros. Dispara a frecha e, se a persoa non se agocha, dálle na cabeza. Asombrado ante os murmurios do público, só consegue dicir: "I am sorry".

B. Fíxate agora nas palabras que están noutra cor. Son conectores e serven para enlazar ideas, acontecementos etc. Poderías colocar os conectores adecuados nestas frases?

- hoxe teño unha cita co médico, non poderei ir á clase.
- Cheguei do traballo e puxen a tele. veu Alba e saímos tomar unha copa.
- Tentei falar co director moitas veces e non puideron, pero hoxe conseguín reunirme con el.
- Atopei a Merche o outro día, volvía da xuntanza de veciños.
- Pois cóntoche o que me pasou onte. fun á casa de Ana e...

Falar de xéneros

UN FILME

un filme/unha película **de amor/de aventura/de ciencia ficción**
de debuxos animados/de acción/de terror
do oeste
 policial/histórico

un musical/un documental/un drama/un thriller
 unha curta/unha comedia

UNHA OBRA DE TEATRO

un musical/un drama unha comedia/unha traxedia

UNHA NOVELA

unha novela **de amor/de aventuras/de ciencia ficción/**
de misterio/de terror

un conto/un relato curto

UN PROGRAMA DE TELEVISIÓN

un programa **de actualidade/de entrevistas/de humor/de deportes**
 musical/infantil

un concurso/un magazine/un documental/un informativo...
 un filme/unha serie/unha retransmisión deportiva...
 debuxos animados

Relatar en presente

Cando resumimos obras de ficción, contamos chistes ou relatamos anécdotas, podemos empregar o presente de indicativo.

- É unha película boísima. **Trata** da historia dunha rapaza moi tímida que **traballa** nun café e que un día **coñece** un...
- **Están** tres formigas debaixo dun carballo e nisto **cae** un coco...
- Sabes que me pasou onte? Pois nada, **saio** da clase e **atopo**...

Conectores

Podemos utilizar diferentes tipos de conectores para organizar un relato.

– para introducir unha nova información ou comezar o relato.

resulta que

– para darlle secuencia á acción.

nisto/logo/de pronto/de súpeto/entón finalmente/por fin/ao final

- A rapaza está nunha tenda e **entón** entran uns atracadores. **Nisto** pasa por alí un coche de policía e...

– para introducir unha referencia temporal.

cando

- **Cando** cheguei á casa, atopei todo revolto.

– para explicar as causas dos acontecementos.

como porque

Pronomes de complemento directo e de complemento indirecto

Cando un elemento xa se mencionou ou está claro polo contexto, para non repetilo usamos os pronomes de obxecto directo e de obxecto indirecto.

COMPLEMENTO DIRECTO (CD)

O complemento ou obxecto directo é a persoa, cousa ou animal que recibe de maneira directa a acción expresada polo verbo.

- Aínda non lin o novo **libro de Manuel Rivas**
 - Non **o** lin, pero din que está moi ben.
- Hoxe Rosa contoume **uns chistes moi bos**.
 - Si, sempre **os** conta cando está contenta.
- Laura? Vín **o** onte, pero estaba apurada e apenas falamos.
- E **estas revistas**?
 - Déixaas no salón, por favor.

Cando van despois do verbo, os pronomes de obxecto directo (**o/a/os/as**) poden presentarse noutras formas, dependendo da terminación do verbo que os precede.

– Se o verbo remata en **-r** ou **-s**, estas grafías desaparecen e os pronomes adquiren as formas **lo(s)/la(s)**:

- *O abrigo é precioso. Vou **mercalo** agora mesmo.*

– Se o verbo remata en ditongo, adquiren as formas **no(s)/na(s)**:

- *Non perdín as lentes. Deixei**nas** na mesiña do salón.*

O pronome de CD **o** tamén pode substituír toda unha frase, unha parte do discurso ou o atributo de verbos como **ser, estar** ou **parecer**.

- *Tocoume a **lotería**, pero ninguén **o** sabe.*
- *Sonia agora é **moi simpática**, pero antes non **o** era.*

COMPLEMENTO INDIRECTO (CI)

O obxecto indirecto é a persoa, cousa ou animal destinataria final da acción do verbo.

- Ana sabe que estás aquí?
 - Non, aínda non **lle** dixen nada.
- Fun á casa de **meus pais** e leveilles un regalo.

En galego case sempre empregamos os pronomes de CI incluso antes de mencionar o elemento ao que se refiren.

- Que **lle** mercaches a Paula polo seu aniversario?

Cando os pronomes de complemento indirecto **lle** e **lles** aparecen xunto aos de CD (**o/a/os/as**), contraen.

CI	CD	CONTRACCIÓNS
lle	o	llo, lla, llos, llas
lles	a	
	os	llo, llela, llelos, llelas
	as	

- Contáches**lle o chiste** a Xoana?
 - Si, conte**illo** esta mañá.
- Xa **lles** dixeches aos nenos **que marchamos mañá**?
 - Aínda non. Podes dicír**llelo** ti?



5. QUE FAS CANDO...?

Como actúas nestas situacións? Coméntao co teu compañeiro. Facedes o mesmo?

Cando empezo un libro e me parece horrible...

Cando vexo unha película e me gusta moito...

Cando me prestan libros ou música...

Cando teño un problema grave...

Cando alguén me conta un segredo...

Cando alguén me presta cartos...

Cando teño unha dúbida de galego...

Cando un amigo íntimo me pide diñeiro...

Cando me fai graza un chiste...

Cando non me gusta a parella dun amigo ou amiga...

Cando non sei unha palabra en galego...

Cando atopo algo que non é meu...

Cando non sei como ir a algún lugar da cidade na que estou...

	recomendo		
	pregunto		
	conto		
	digo		aos meus amigos
ás veces	digo a verdade	o	aos meus compañeiros
normalmente	devolvo	lle a	os meus pais
sempre	acabo	lles os	o meu profesor
non	busco	as	a alguén na rúa
nunca	comento		a ninguén
	volvo ler/ver		a todo o mundo
	deixo		
	pido consello		

6. NON O PILLAS?

A. Le os seguintes chistes, parécenche graciosos? Coñeces algún? Cántallelo aos teus compañeiros.



SABES CAL É O CÚMULO DUN XARDINEIRO?
TER UNHA FILLA QUE SE CHAME MARGARIDA E QUE O
MOZO A DEIXE PLANTADA.



SABES COMO SE DESCOUBRIU A MÚSICA? POIS ÍA UN
HOME CO SEU FILLO NO TREN. O NENO ERA MOI
TEIMOSO E VIAXABA NESTE MEDIO DE TRANSPORTE
POR PRIMEIRA VEZ. ENTÓN, PREGUNTOULLE AO PAI:

- VAI PARAR PAPÁ?
- VAI PARAR PACHÍN.
- VAI PARAR PAPÁ?
- VAI PARAR PACHÍN.

B. Por que non facedes un concurso de chistes na clase?

7. E ENTÓN VAI E DILLE...

Entre todos imos inventar unha historia. O profesor decidirá por quendas quen de vós a continúa. En cada intervención debedes empregar como mínimo un dos seguintes conectores. Un de vós tomará notas e ao final lerá a historia completa. Este é o comezo.

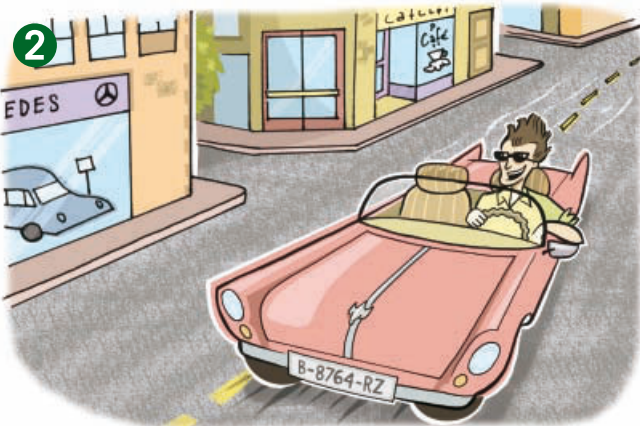
cando logo como porque ao final

Era xullo e ese día ía moitísima calor. *Resulta que* espertei despois da sesta con moita sede. *Fun á cocíña* beber un vaso de auga e...

8. UNHA BROMA



A. Vas escoitar unha historia. Marca a imaxe que mellor lle acaia.



B. E a ti fixéronche algunha vez unha broma? Fíxeches ti algunha? Cántallelo aos teus compañeiros.

- Eu unha vez estaba na casa durmindo moi tranquilo. De súpeto, cando eran as tres ou as catro da mañá, soa o teléfono e resulta que...

9. GUIONISTAS

A. Imaxínade que ídes facer unha película. En parellas, elixide un destes títulos ou outro que vos guste e prepara un resumo detallado da historia, de dez liñas como mínimo.

AMOR NAS AULAS

CANTANDO

BAIXO O SOL

2026, ODISEA NA AULA

ARREPÍO NA CLASE DE GALEGO

A ALUMNA QUE SABÍA DE MÁIS

PROFESORES A PIQUES
DUN ATAQUE DE NERVIOS

TODO SOBRE A MIÑA CASA

AS GALEGAS PREFÍRENOS
LOUROS E DO PAÍS

- Gústache algún destes títulos?
- Non sei, se cadra o de *As galegas...*
- Si, pode ser, e de que pode ir?
- Pois da historia dun rapaz alemán que vén pasar unhas vacacións a Galicia e nunha festa...

B. Para a produción da película, tendes que decidir os seguintes puntos.

Que actores e actrices necesitates

En que localizacións gravaredes as escenas

Quen será o director ou a directora

Que música usaredes como banda sonora



C. Agora tendes que presentarlle a vosa película ao resto dos compañeiros.

- Escribimos o guión dunha película de amor e aventuras galegas que se titula *As galegas prefírenos louros e do país*.
- É vai dun rapaz alemán, fillo de emigrantes que vén pasar o verán a Galicia para coñecer a súa familia e...

10. VIVIR DO CONTO

A. Sabes o que é un contacontos? Le o seguinte texto e as opinións dalgúns dos contacontos.

Contar historias e contar contos é case tan vello como a humanidade mesma. Por iso, a tradición galega sempre foi rica na transmisión oral dos relatos. Escritores como Fole, Dieste, Ferrín ou Casares recuperaron a memoria colectiva e cultivaron o conto, reproducindo a miúdo o xénero oral que, de avós a netos, foi transmitindo infinitas historias.

Pero na actualidade estase a percorrer o camiño inverso e a recuperar a tradición de contar historias oralmente: son os contacontos. Para rapaces ou adultos, cómicas ou serias, reais ou fantásticas, as historias dos contacontos chegaron a teatros, centros culturais, salas de festas ou á televisión. Os monólogos, narrativos ou dramatizados, recuperan a mellor tradición de contar cousas. Así é como contacontos como Quico Cadaval, Paula Carballeira, Rober Bodegas ou Carlos Blanco nos fan a miúdo rir, soñar ou viaxar, a nenos e a adultos, coas historias de hoxe, coas historias de sempre.

✎ **Fátima Fernández** ✎

“A finalidade dun contacontos é transmitir imaxes auditivas, para que o espectador se sinta como se está lendo un libro. Os que escoitan teñen que vivir a historia por dentro como se fosen os protagonistas.”

✎ **Quico Cadaval** ✎

“A inspiración para os meus contos é a tradición familiar. Aínda lembro os contos da miña avoa e as historias que me contan os mariñeiros de Ribeira.”

✎ **Paula Carballeira** ✎

“O humor hai que levalo a todas as partes, incluso cos máis cativos para motivalos coas cousas. É difícil vivir dos contacontos porque é inestable, pero é moi gratificante porque estás en contacto co público.”

✎ **Celso F. Sanmartín** ✎

“Comecei de casualidade e continuo porque é unha actividade de amor, sentido e paixón pola lingua, pola oralidade, pola comunicación, por pensar que non se perda un verdadeiro tesouro de historias e contos.”



B. No lugar onde vives tamén hai contacontos ou algún xénero semellante? Se es galego, asistiches algunha vez a un espectáculo de contacontos? Gustouche? Coméntao co teu compañeiro.

